

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06-05.01/XXX.XX.X/Х- ВКХ-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк. 1 / 14

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
національної безпеки, права
та міжнародних відносин

27 серпня 2024 р.,
протокол № 8

Голова Вченої ради

Лариса СЕРПІЄНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА вибіркової навчальної дисципліни «Правові цінності Європейського Союзу»

Схвалено на засіданні кафедри
права та правоохоронної
діяльності
26 серпня 2024 р., протокол № 8
Завідувач кафедри
Іван ДРАГАН

Розробники: доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри права та
правоохоронної діяльності, Тетяна БАРАНОВСЬКА,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права та правоохоронної
діяльності, Вікторія ТИЧИНА

Житомир
2024 – 2025 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06-05.01/XXX.XX.XX/ ВКХ-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк. 2 / 14

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	вибіркова	
Модулів – 1	Лекції	
	32 год.	6 год.
Змістових модулів – 1	Практичні	
	32 год.	6 год.
Загальна кількість годин – 120	Лабораторні	
	год.	год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи – 3,5	Самостійна робота	
	56 год.	108 год.
	Вид контролю: залік	

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми навчання – 53% аудиторних занять, 47% самостійної та індивідуальної роботи;

для заочної форми навчання – 10% аудиторних занять, 90% самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06-05.01/XXX.XX.XX/ ВКХ-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк. 3 / 14

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни всебічне і глибоке розуміння студентами фундаментальних правових цінностей Європейського Союзу, механізмів їх реалізації та захисту, їх роль у формуванні правових систем держав-членів та вплив на міжнародні правові відносини, практики застосування норм європейського права в національних правопорядках, формування практичних навичок аналізу європейського законодавства та судової практики, а також перспектив впровадження в Україні відповідно до положень Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- сприяти глибокому розумінню студентами основної ідеї та мети ЄС – забезпечення миру, втілення цінностей ЄС та благополуччя держав-членів;
- сформувати у студентів ґрунтовні знання теорії та практики мультикультурності та основних цінностей ЄС, у тому числі солідарності, свободи, рівності, толерантності, недискримінації, плюралізму, справедливості, демократії та верховенства права;
- надати студентам можливість відчувати себе частиною європейського простору та ідентифікувати себе як носія європейських цінностей;
- сформувати у студентів знання щодо механізмів захисту прав людини в ЄС та правозахисних механізмів Ради Європи;
- сприяти формуванню у студентів глибокого розуміння проблем та викликів, що стають на шляху реалізації цінностей ЄС в Україні та самому союзі, як у правовому, так і у суспільному та політичних контекстах;
- сформувати у студентів уявлення про роль цінностей ЄС у євроінтеграційних процесах та гармонізації законодавства України та ЄС.

Після вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- правові цінності ЄС, їх еволюцію та місце в правовій системі ЄС;
- юридичне значення правових цінностей ЄС;
- механізми захисту правових цінностей ЄС;
- особливості діяльності правозахисних інститутів і органів, зокрема суду ЄС та ЄСПЛ;
- практику застосування норм європейського права в національних правопорядках держав-членів ЄС та країн-партнерів;
- роль європейських цінностей у процесі гармонізації законодавства України та ЄС.

вміти:

- аналізувати європейське законодавство, судові рішення Суду ЄС та Європейського суду з прав людини, оцінювати їхній вплив на розвиток національних правопорядків;
- ідентифікувати проблеми та виклики, пов'язані з реалізацією правових цінностей ЄС;
- критично оцінювати процеси євроінтеграції та їхній вплив на Україну, порівнюючи досвід різних країн-членів ЄС;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06-05.01/XXX.XX.X/Х- ВКХ-01-2024
	Екземпляр № 1	

– аргументовано обґрунтовувати важливість європейських цінностей у розбудові демократичного суспільства та правової держави;

– використовувати отримані знання для активної участі в суспільно-політичному житті, сприяючи поширенню європейських цінностей в Україні

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть отримати наступні Soft skills:

– *комунікативні навички*: письмове, вербальне й невербальне спілкування; вести дискусію і відстоювати свою позицію; вміння шукати, аналізувати та використовувати інформацію;

– *уміння виступати привселюдно*: вміння публічно та професійно презентувати результати власних досліджень;

– *гнучкість і адаптивність*: уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблеми;

– *особисті якості*: креативне й критичне мислення; етичність, доброзесність, повага до оточуючих.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Цінності Європейського Союзу та їх юридичне значення

1. Європа: цивілізаційний вимір.
2. Цінності Європейського Союзу: поняття, юридичне значення та їх закріплення в установчих договорах.
3. Україна в європейському цивілізаційному просторі.

Тема 2. Права людини як правова цінність Європейського Союзу

1. Концепція прав людини в праві ЄС.
2. Інституції, органи, агенції ЄС, діяльність яких спрямована на захист прав людини. Діяльність Єврообудсмена.
3. Хартія ЄС про основоположні права 2000 р.: структура та юридична сила.
4. Взаємодія права Європейського Союзу та права Ради Європи у сфері захисту прав людини.

Тема 3. Верховенство права як найважливіша цінність сучасної демократичної держави

1. Верховенство права як найважливіша цінність сучасної демократії.
2. Сутність та зміст концепції належного врядування («good governance»).
3. Європейські та міжнародні правові основи права на належне управління.
4. Перспективи впровадження права на належне управління в законодавстві України.

Тема 4. Демократичні основи Європейського Союзу

1. Демократія як цивілізаційний феномен: поширення в світі та виклики сучасності.
2. Виміри поняття "демократія". Роль громадянського суспільства.
3. Демократичні основи Європейського Союзу.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06-05.01/XXX.XX.XX/ ВКХ-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк. 5 / 14

Тема 5. Людська гідність як цінність Європейського Союзу

1. Поняття про людську гідність в міжнародних актах.
2. Людська гідність як цінність ЄС.
3. Захист гідності у праві Ради Європи.

Тема 6. Плюралізм як цінність у праві Європейського Союзу

1. Загальне поняття про плюралізм.
2. Види плюралізму.
3. Євроінтеграційний вимір плюралізму.

Тема 7. Солідарність як фундаментальна цінність Європейського Союзу

1. Нормативна основа солідарності в праві Європейського Союзу.
2. Поняття солідарності як цінності та принципу, що забезпечує існування суспільства.
3. Солідарність між державами-членами ЄС.
4. Мир і солідарність між народами як цінність ЄС.
5. Принцип солідарності і визначення правового статусу індивіда.
6. Солідарність між поколіннями.

Тема 8. Рівність і недискримінація як цінності права Європейського Союзу

1. Заборона дискримінації в міжнародному праві.
2. Види дискримінації.
3. Пряма дискримінація.
4. Непряма дискримінація.
5. Інші класифікації дискримінації.
6. Позитивні дії.

Тема 9. Толерантність як правова цінність Європейського Союзу.

1. Поняття толерантності та його історичні витоки.
2. Поняття «злочин ненависті» і «мови ненависті». Поняття нетерпимості.
3. Протидія нетерпимості, «злочинам ненависті» і «мови ненависті» у праві Ради Європи та практиці Європейського суду з прав людини.

Тема 10. Свобода, безпека та правосуддя як цінності Європейського Союзу.

1. Свобода, безпека і справедливість як цінності ЄС.
2. Простір свободи, безпеки і правосуддя.
3. Право на справедливий суд.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06-05.01/XXX.XX.XX- ВКХ-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк. 6 / 14

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота	усього	лекції	практичні	самостійна робота
Тема 1. Цінності Європейського Союзу та їх юридичне значення	8	2	2	4	11	1	–	10
Тема 2. Права людини як правова цінність Європейського Союзу	11	2	2	7	11	1	–	10
Тема 3. Верховенство права як найважливіша цінність сучасної демократичної держави	14	4	4	6	9	–	1	8
Тема 4. Демократичні основи Європейського Союзу	9	2	2	5	10	–	–	10
Тема 5. Людська гідність як цінність Європейського Союзу	14	4	4	6	13	1	–	12
Тема 6. Плюралізм як цінність у праві Європейського Союзу	14	4	4	6	14	1	1	12
Тема 7. Солідарність як фундаментальна цінність Європейського Союзу	14	4	4	6	13	–	1	12
Тема 8. Рівність і недискримінація як цінності права Європейського Союзу	14	4	4	6	14	1	1	12
Тема 9. Толерантність як правова цінність Європейського Союзу	14	4	4	6	14	1	1	12
Тема 10. Свобода, безпека та правосуддя як цінності Європейського Союзу	8	2	2	4	11	–	1	10
РАЗОМ	120	32	32	56	120	6	6	108

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06-05.01/XXX.XX.X/Х-ВКХ-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк. 7 / 14

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Цінності Європейського Союзу та їх юридичне значення	2	–
2	Тема 2. Права людини як правова цінність Європейського Союзу	2	–
3	Тема 3. Верховенство права як найважливіша цінність сучасної демократичної держави	4	1
4	Тема 4. Демократичні основи Європейського Союзу	2	–
5	Тема 5. Людська гідність як цінність Європейського Союзу	4	–
6	Тема 6. Плюралізм як цінність у праві Європейського Союзу	4	1
7	Тема 7. Солідарність як фундаментальна цінність Європейського Союзу	4	1
8	Тема 8. Рівність і недискримінація як цінності права Європейського Союзу	4	1
9	Тема 9. Толерантність як правова цінність Європейського Союзу	4	1
10.	Тема 10. Свобода, безпека та правосуддя як цінності Європейського Союзу	2	1
РАЗОМ		32	6

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Цінності Європейського Союзу та їх юридичне значення 1. Європа: цивілізаційний вимір. 2. Україна в європейському цивілізаційному просторі.	4	10
2	Тема 2. Права людини як правова цінність Європейського Союзу 1. Концепція прав людини в праві ЄС. 2. Взаємодія права Європейського Союзу та права Ради Європи у сфері захисту прав людини.	7	10
3	Тема 3. Верховенство права як найважливіша цінність сучасної демократичної держави 1. Європейські та міжнародні правові основи права на належне управління. 2. Перспективи впровадження права на належне управління в законодавстві України.	6	8
4	Тема 4. Демократичні основи Європейського Союзу 1. Виміри поняття «демократія». Роль громадянського суспільства. 2. Демократичні основи Європейського Союзу.	5	10
5	Тема 5. Людська гідність як цінність Європейського Союзу 1. Захист гідності у праві Ради Європи.	6	12
6	Тема 6. Плюралізм як цінність у праві Європейського Союзу 1. Євроінтеграційний вимір плюралізму.	6	12
7	Тема 7. Солідарність як фундаментальна цінність Європейського Союзу 1. Солідарність між державами-членами ЄС. 2. Мир і солідарність між народами як цінність ЄС. 3. Принцип солідарності і визначення правового статусу індивіда. 4. Солідарність між поколіннями.	6	12

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06-05.01/XXX.XX.XX/ ВКХ-01-2024
	Екземпляр № 1	

Арк. 8 / 14

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
8	Тема 8. Рівність і недискримінація як цінності права Європейського Союзу 1. Інші класифікації дискримінації. 2. Позитивні дії.	6	12
9	Тема 9. Толерантність як правова цінність Європейського Союзу 1. Протидія нетерпимості, «злочинам ненависті» і «мови ненависті» у праві Ради Європи та практиці Європейського суду з прав людини.	6	12
10/	Тема 10. Свобода, безпека та правосуддя як цінності Європейського Союзу Право на справедливий суд.	4	10
РАЗОМ		56	108

7. Індивідуальні самостійні завдання

Індивідуальне завдання 1

Аналіз судової практики ЄС щодо правових цінностей. Оберіть одну з правових цінностей ЄС, проаналізуйте не менше трьох рішень Суду ЄС та ЄСПЛ щодо обраної правової цінності (в розрізі: зміст рішення, обґрунтування та наслідки). Узагальніть результати проведеного аналізу.

Індивідуальне завдання 2

Порівняльний аналіз правових цінностей ЄС та України. Оберіть одну з правових цінностей ЄС. Дослідите, яким чином регулюється та реалізується дана цінність в правовій системі України. Визначте відмінності та схожі риси, виклики та перспективи в процесі правової інтеграції вітчизняного законодавства з законодавством ЄС. На підставі проведеного аналізу, сформулюйте власні пропозиції щодо впровадження даної цінності в правовому, політичному та соціальному полі.

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- Вербальні методи (лекція, пояснення)
- Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація)
- Практичні методи (проведення дослідів, експериментів, виконання різних видів вправ, практичних завдань, кейсів)
- Дискусійний метод
- Метод активного навчання (проведення ділових ігор, мозковий штурм, командна робота)
- Ситуаційний метод
- Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, написання есе, підготовка доповідей,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06-05.01/XXX.XX.XX- ВКХ-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк. 9 / 14

написання наукових статей).

9. Методи контролю

Перевірка досягнення результатів навчання здійснюється з використанням наступних методів:

- ~ Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання
- ~ Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів
- ~ Експрес-тестування
- ~ Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань
- ~ Самооцінювання та взаємооцінювання
- ~ Залік

10. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Процедура складання заліку визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань поточного контролю	100	100
Підсумкова семестрова оцінка	100	100

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06-05.01/XXX.XX.XX/ ВКХ-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк. 10 / 14

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань під час навчальних занять	60	60
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань	40	40
Виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (додаткові – заохочувальні бали):		
1. Участь у студентських предметних олімпіадах, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах	10	10
2. Підготовка наукових статей	7	7
3. Підготовка тез доповідей наукових конференцій	3	3
Разом за виконання завдань поточного контролю	100	100

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Відповіді (виступи) на заняттях	10	10
Участь у дискусії	10	10
Виконання тестових завдань	10	10
Виконання та захист практичних завдань, вправ, кейсів	30	30
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	60	60

З метою застосування цілих чисел для оцінювання результатів роботи здобувачів під час навчальних занять може використовуватися 100-бальна шкала оцінювання щодо кожного окремо виду робіт. Розрахунок загальної кількості балів, які здобувач може набрати за результатами роботи під час навчальних занять протягом семестру, проводиться за формулою:

$$P_{\text{НЗ}} = \sum(P_i \times BK_i) \times K_{\text{НЗ}}, \quad (1)$$

де $P_{\text{НЗ}}$ – загальна кількість балів, набраних здобувачем за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

P_i – кількість набраних здобувачем балів за семестр за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять (за 100-бальною шкалою);

BK_i – ваговий коефіцієнт за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять. Значення вагових коефіцієнтів розраховуються шляхом ділення кількості балів, яка передбачена за виконання окремого виду робіт під час навчальних занять, на сумарну кількість балів за виконання усіх видів робіт під час навчальних занять за семестр;

$K_{\text{НЗ}}$ – коригувальний коефіцієнт, який визначається шляхом ділення кількості балів, що передбачена за виконання завдань під час навчальних занять за семестр, на 100 балів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06-05.01/XXX.XX.X/Х-ВКХ-01-2024
	Екземпляр № 1	
		Арк. 11 / 14

Якщо здобувач вищої освіти набрав за поточний контроль 60 балів або більше, він може погодити дану оцінку в електронному кабінеті і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни набрав 60 балів або більше і бажає покращити свій результат успішності, він проходить процедуру підсумкового контролю у формі заліку. За складання заліку здобувач вищої освіти може набрати 100 балів. Семестрова оцінка з навчальної дисципліни формується за результатами підсумкового контролю.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі заліку, якщо за виконання завдань поточного контролю набрав 50 балів або більше.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та / або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів, які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання та оцінка за відповідну частину освітнього компонента приймається викладачем за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Зараховано	90-100
B	Зараховано	82-89
C		74-81
D	Зараховано	64-73
E		60-63
FX	Не зараховано	35-59
F	Не зараховано	0-34

11. Глосарій

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
1	Цивілізація	Civilization
2	Правові цінності	Legal values
3	Верховенство права	Rule of Law
4	Демократія	Democracy
5	Права людини	Human Rights
6	Рівність	Equality
7	Толерантність	Tolerance

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06-05.01/XXX.XX.XX/ ВКХ-01-2024
	Екземпляр № 1	

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
8	Плюралізм	Pluralism
9	Недискримінація	Non-discrimination
10	Солідарність	Solidarity
11	Справедливість	Justice
12	Конституціоналізм	Constitutionalism
13	Рівність прав чоловіків та жінок	Equality of rights between men and wome
14	Європейська інтеграція	European Integration
15	Суд Європейського Союзу	Court of Justice of the EU (CJEU)
16	Хартія основних прав ЄС	Charter of Fundamental Rights of the EU
17	Лісабонський договір	Lisbon Treaty
18	Угода про асоціацію	Association Agreement
19	Європейський суд з прав людини	European Court of Human Rights (ECHR)
20	Держави-члени ЄС	EU Member States
21	Принцип субсидіарності	Principle of Subsidiarity
22	Гармонізація законодавства	Legislative Harmonization

12. Рекомендована література

Основна література:

1. Тичина В.П. Правові цінності Європейського Союзу : навч. посібник. – Харків : Право, 2023. 116 с.
2. Право Європейського Союзу : підручник / за ред. Р. А. Петрова ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.». Вид. 11-те, змін. і допов. Харків : Право, 2024. 488 с.
3. Право Європейського Союзу. Європейське право прав людини (в питаннях і відповідях) : навч.-довідк. посіб.; за заг. ред. І. В. Яковюка. Харків : Право, 2021. 256 с.
4. Право Європейського Союзу: основи теорії : підручник; за заг. ред. І. В. Яковюка. Харків : Право, 2021. 360 с.
5. Яремчук В.Д. Основи права Європейського Союзу та Ради Європи: дефініції, джерела, схеми, таблиці та персоналії: навчальний посібник. Львів : Львівськи державний університет внутрішніх справ, 2024. 340 с.

Допоміжна література:

1. Тичина В.П. Права людини як правова цінність Європейського Союзу. Прикарпатський юридичний вісник. Секція: Міжнародне право. 2023. Вип. 1 (48). С. 126-131.
2. Тичина В.П., Бочкова І.І., Врублевська-Місюна К.М. Демократичні основи Європейського Союзу. Право і суспільство. Серія: Міжнародне право. 2024. № 1. Том 2. С. 229-236. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.1.2.34>
3. Тичина В.П., Врублевська-Місюна К.М., Правові цінності Європейського Союзу та їх юридичне значення. Право і суспільство. Серія: Міжнародне право. 2022. № 4. С. 452-456.
4. Tychyna V., Kovtunyk, I., Ishchenko, Y., Yuvsechko, Y., Datso, T.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06-05.01/XXX.XX.X/X- ВКХ-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк. 13 / 14

Social Changes that Occurred on the European Continent Due to the War in Ukraine. *Revista de Cercetare si Interventie Sociala*. Volume 82. Pp. 38-49. DOI: 10.33788/rcis.82.3 SCOPUS

а. Барановська Т. В., Дикий А. П., Міжнародна співпраця в сфері запобігання та протидії економічній злочинності. Наукові інновації та передові технології. 2022. № 5 (7). С. 272–285. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-5\(7\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-5(7))

5. Барановська Т., Грицишен Д., Бутузов В., Соха С. Правові форми, напрями та інструменти міжнародної співпраці в сфері запобігання та протидії злочинності проти економічної системи. *Society and Security*. 2024. № 2-3(3). С. 49-64. URL: <https://sas.ztu.edu.ua/article/view/311297/302539>

6. Baranovska T., Popov G., Puhach A., Shkolnikov V., Orobets K. Safeguarding Equal Rights In The Constitutional Practices Of Ukraine And European Nations From The 18th to 20th Centuries. *SDGsReview*. 2025. Vol. 5. PP. 1-28.

7. Бровко О. В. Історія та особливості взаємовідносин України з Євросоюзом / О. В. Бровко, І. В. Жеребятнікова // Україна і ЄС: політико-правові перспективи інтеграції : зб. матеріалів XXXIII Харківських політологічних читань, м. Харків, 24 квіт. 2020 р. – Х. : Право, 2020. – С. 51-55. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23398>.

8. Єрмоленко О.О. Ефективні заходи боротьби з корупцією у країнах Європейського Союзу. Публічне управління: проблеми та перспективи : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 23 листопада 2023 р. – Харків : ТОВ «Константа», 2023. – С. 103 – 108. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30678>.

9. Камінська Н. Правові цінності Європейського Союзу та їхній вплив на національні правопорядки. *Право України*. 2024. № 7. С. 56-77.

10. Рогова О.Г. Динаміка відносин України з ЄС після Лісабонського договору. Європейський Союз після Лісабонського договору: від трьох опорної структури до конституціоналізму. Матеріали Всеукраїнського круглого столу. В межах проекту Еразмус+ Модулі Жана Моне 621046-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE Європейська політична інтеграція: історична ретроспектива та сучасність. Глухів, 20 травня 2022 р. / Упорядник: О. Чумаченко. Глухів, 2022. С.66-72. URL: <https://drive.google.com/file/d/1FHD083ZJMilz-Chfn0U1E9xMDHQCf3D5/view>

11. Рогова О.Г. Правові аспекти інтеграції ЄС у військово-політичній сфері. *International scientific innovations in human life. Proceedings of the 12th International scientific and practical conference*. Cognum Publishing House. Manchester, United Kingdom. 2022. Pp. 973-982. URL: <https://sci-conf.com.ua/xii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-international-scientific-innovations-in-human-life-8-10-iyunya-2022-goda-manchester-velikobritaniya-arhiv/>

12. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями: міжнародні документи від 07.02.1992 р., 25.03.1957 р.

13. Хартія ЄС про Основоположні права: міжнародний документ від

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-21.06-05.01/XXX.XX.XX/ ВКХ-01-2024
	<i>Екземпляр № 1</i>	

07.12.2000 р.

14. Council Declaration on the European Year for Active Ageing and Solidarity between Generations (2012): The Way Forward.

15. Domurath I. The Three Dimensions of Solidarity in the EU Legal Order: Limits of the Judicial and Legal Approach. Journal of European Integration. 2013. Volume 35, Issue 4. Pp. 459-475.

16. Keller-Noellett J. The Solidarity Clause of the Lisbon Treaty's. Common Security and Defence Policy. 2018.

17. Liubchych A., Savchuk O., Vrublevska-Misiuna K., Tychyna V. Review of Public Environmental Interests in Ukrainian Contexts. Grassroots Journal of Natural Resources, 2023 6(2). Pp.4-18. Doi: 10.33002/nr2581.6853.060202 WoS

18. Rosas Allan. European Union Law and National Law: A Common Legal System? Luxembourg, Luxembourg, 2022.

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Євроінтеграційний портал. URL: <https://eu-ua.org/tekst-uhody-pro-asotsiatsiiu>

2. Наукова бібліотека НЮУ ім. Ярослава Мудрого URL: <https://library.nlu.edu.ua/>

3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

4. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text

5. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text

6. Офіційний веб-сайт Європейського Союзу. URL: <http://europa.eu/>

7. Офіційний портал Верховної Ради України [http://iportal.rada.gov.ua/-](http://iportal.rada.gov.ua/)

8. Сайт Національної Парламентської бібліотеки України. URL: <http://www.nplu.kiev.ua/>

9. Урядовий портал [http://www.kmu.gov.ua/control/-](http://www.kmu.gov.ua/control/)